

3. Ігнатюк О. В. Використання результатів негласних розслідувань під час доказування в судовому провадженні: європейський досвід. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 4, том 1, 2019. С. 295-303.

4. Коваль А. А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 264 с.

Солдатенко О. А.

професор кафедри кримінального
процесу та стратегічних розслідувань
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Інформаційні технології на сучасному етапі відіграють важливу роль у нашому житті. Телекомунікаційна техніка проникла в усі сфери людської діяльності, допомагаючи суспільству вдосконалювати, полегшувати і прискорювати вирішення різних завдань. Тимчасово у практиці та серед науковців виникали питання щодо застосування правових норм, які регулюють використання новітніх технологій під час досудового розслідування.

Безсумнівно, переваги дистанційного досудового розслідування очевидні, проте важливо також враховувати обмеження, пов'язані з неможливістю повноцінної реалізації прав громадян під час віртуального досудового розслідування. Норми Кримінально-процесуального кодексу України (далі по тексту – КПК України) визначають відеоконференцію як телекомунікаційну технологію інтерактивної взаємодії двох або більше віддалених учасників судового процесу з можливістю обміну аудіо- та відеоінформацією в реальному часі, враховуючи керуючі дані [1, С. 215]. В кримінальному судочинстві відеоконференцію супроводжує технічний запис. Технічні засоби відеозапису представляють собою комплекс програмно-апаратних засобів та пристроїв, які мають забезпечувати ефективне фіксування, зберігання, копіювання (дублювання) та використання інформації, що відображає хід відеоконференції. Важливо відзначити, що технічне фіксування досудового розслідування не лише відтворює процес відеоконференції, але, як вказано в юридичній літературі, фактично забезпечує:

1. Дисциплінованість та відповідальність учасників процесу: забезпечує контроль за вчиненням учасниками досудового розслідування, сприяє відповідальному ставленню до своїх обов'язків.

2. Можливість запобігання порушенням порядку здійснення процесуальних дій: допомагає уникнути порушень та забезпечити правильний порядок проведення досудових процедур.

3. Додержання законності та інших засад судочинства: гарантує, що весь процес відповідає вимогам законності та основних принципів судочинства.

4. Неупереджене ставлення до учасників досудового слідства: забезпечує об'єктивність та нейтральність у відношенні до всіх учасників досудового розслідування.

5. Безпеку учасників кримінального процесу: гарантує захист учасників від можливих загроз чи небезпеки під час проведення слідчих дій.

6. Підвищення результативності та якості проваджень: сприяє ефективнішому та якіснішому веденню кримінальних проваджень.

Однак, недоліками використання таких технологій під час досудового розслідування є ряд суттєвих ускладнень, які можуть виникнути в ході конкретного кримінального провадження [2, С. 225]. Низка проблем, пов'язаних із застосуванням технічних засобів під час досудового розслідування, включає:

- недостатній рівень технічного зв'язку може призводити до перебоїв у спілкуванні між учасниками досудового процесу;

- періодичне зникнення звуку та зображення під час відеоконференції може ускладнювати нормальну взаємодію;

- неможливість учасників представити наявні докази та інші процесуальні документи може впливати на об'єктивність та повноту досудового розслідування;

- учаснику досудового розслідування, який перебуває в установі виконання покарань, може бути ускладнено конфіденційно порадитись із своїм захисником, який знаходиться в іншому місці;

- наявність лише одного захисника для учасника, що перебуває в установі, порівняно зі ситуацією, коли всі учасники присутні на місці проведення, може призводити до фінансових витрат, які вдвічі перевищують звичайні;

- якщо адвокат перебуває разом із своїм підзахисним, він може зіткнутися із труднощами у безпосередньому спостереженні за діяльністю слідчого, що може впливати на ефективність контролю за об'єктивністю та законністю дій посадової особи.

Ці аспекти вимагають вирішення та вдосконалення технічних та правових аспектів використання відеоконференцій та інших технічних засобів у досудовому розслідуванні. Запропонований новий метод дистанційного досудового розслідування в Україні не відповідає вимогам, визначеним у ст. 2 КПК України, щодо захисту прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Також важливо відзначити, що впроваджений в Україні режим відеоконференцій суперечить основним

принципам кримінального провадження, таким як рівність перед законом і судом, конфіденційність спілкування, забезпечення права на захист, змагальність сторін та свобода в поданні їх доказів і переконливість у суді, безпосередність дослідження показань, предметів і документів, прозорість судового провадження і т. д. (згідно зі статтею 7 КПК України) [3, С. 357].

Практична проблема виникає через великі витрати на систему дистанційного розслідування. Це вимагає постійного контролю за легітимністю тендерних процедур закупівель та встановлення відповідного обладнання. Основна нормативно-правова проблема полягає в відсутності чіткого визначення технічних засобів, які можна використовувати для проведення, наприклад, дистанційних допитів, ідентифікації осіб, які перебувають на великій відстані та інших аспектів. Це свідчить про наявність проблеми, пов'язаної з великими фінансовими витратами на впровадження технічного обладнання та інших засобів, необхідних для проведення якісних відеоконференцій. Отже, анулювання дозволу на проведення дистанційного досудового розслідування може призвести до зменшення витрат на обладнання відповідними технічними засобами для органів досудового розслідування. Скасування відеоконференцій може сприяти удосконаленню правового регулювання порядку проведення кримінального провадження, посиленню захисту прав та законних інтересів учасників кримінального процесу. Це сприятиме кращій реалізації права на захист, забезпеченню рівності перед законом і судом, запобіганню компрометації правосуддя та верховенства права в Україні [4, С. 10].

З урахуванням вищевказаного, пропонується вдосконалити або виключити положення, що дозволяють проведення слідчих дій під час досудового розслідування у режимі відеоконференції з аудіо- і відеоперешкодами через неприпустимість результатів, отриманих таким чином. Однак, з іншого боку, нововведення у вигляді використання відеоконференцій може сприяти уникненню маніпулювання та затягування процесу досудового розслідування, дозволяючи одержати процесуально значущу інформацію у найкоротший термін. Дистанційне досудове розслідування та правосуддя можуть стати майбутнім напрямком. Звісно, це не повинно повністю замінити традиційну процесуальну форму, але його використання може вирішити ряд проблемних аспектів кримінального судочинства.

1. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / І. В. Черниченко ; за заг. ред. О.П. Кучинської. К.: Алерта, 2015. – 272 с.

2. Права людини в умовах цифрової трансформації суспільства : монографія / [Д. В. Лученко, О. В. Капліна, В. Я. Настюк та ін.] ; за ред. Д. В. Лученка. Харків: НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. – С. 250.

3. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття»: у 2 т. : матеріали

Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 360.

4. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції : III Харків. кримінал. процесуал. полілог : присвяч. 90-річчю від дня народж. д-ра юрид. наук проф., акад. НАПрН України Ю. М. Грошевого (м. Харків, 10 листоп. 2021 р.) / редкол.: О. В. Капліна, В. І. Маринів, О. Г. Шило. Харків : Право, 2022. С. 357.

Строков І. В.

доцент кафедри

соціально-гуманітарних та правових
дисциплін факультету забезпечення

державної безпеки Київського

інституту Національної гвардії України,

кандидат юридичних наук, доцент

**ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ТА КОНТРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Кримінально-процесуальний кодекс України 2012 року (далі – КПК України) запроваджує нові підходи і способи діяльності правоохоронних органів, розширює їх можливості щодо отримання інформації про злочин і злочинця та забезпечує досягнення позитивних результатів. Серед них розширення можливостей слідчого завдяки об'єднання слідчої і розшукової діяльності та запровадження нових засобів збирання доказів – негласних слідчих (розшукових) дій.

Об'єднання в процесі розслідування слідчої та оперативно-розшукової діяльності, на наш погляд, є цілком закономірним результатом розвитку теорії кримінального процесу. Актуальні проблеми проведення негласних слідчих дій під час здійснення кримінального провадження розглядались у працях українських і зарубіжних учених і практиків: Бауліна Ю. В., Волощука А. М., Глушкова В. О., Керницького О. Б., Ільченка, Кобець Ю. П., Колеснік В. А., Курочка М. І., Ляш А. О., Нікіфорчука Д. Й, Погорецького М. А., Сервецький І. В., Середи Г. П., Шумила М. Є. та інші.

Практика використання в розслідуванні негласних (оперативно-розшукових) дій і заходів не нова та вона застосовується у низці кримінально-процесуальних законів зарубіжних країн. Вивчення практики діяльності правоохоронних органів та кримінально-процесуального законодавства країн Західної Європи свідчить, що в цих країнах ще на початку 90-х років минулого століття почали застосовуватися нові спеціальні дії, які надають можливість отримувати інформацію про злочин та використовувати її як доказ під час розгляду кримінальної справи в суді. Так,